

staa, at der kan være nogen Grund dertil, fordi der er forbundet meget Arbeide med smaa Udlaan. Men jeg vil bede det ærede Medlem se efter og da overveie, om han ikke finder, at Husmandsklassen i Forhold til Hartkornet er blevet tilfidesat endog saa paa det Punkt. Jeg skal for saa vidt indrømme det ærede Medlem, hvad han sagde om den frie Konkurrence, at den har udbetret adskilligt Godt — der var adskillige af de gamle Stranker, der maatte væk —, men til Gjengjæld trænger den til Korrektiver, ellers trykke vi de Umyndige ned, og Statssamfundet er dog sat til at beskytte og opbjelpe dem, dersom vi ellers ikke skulle udsaa ond Sæd.

Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgfreds (Scharling) var endog saa utilfreds med, at det ikke ses af Lovforslaget, hvorledes Laanene skulle anvendes til Opdyrking. Ja, Sligt har jeg virkelig albrig set i Lovforslag. Det kunde have hjemme i Lovforslag, der ligge langt tilbage, hvor man satte selve Motiverne ind; men man maa jo afstille Motiverne og selve Lovforslaget. Dernæst er det gjentagende blevet udtalt, at den bestemte eller foreslaaede Tilbagebetaling kunde tage 100 Mar; men er det ikke tydeligt nok udtalt, at der skal udbetales 5 Procent i Renter og Afdrag aarligt, vel, saa maa vi rette det, saaledes at det bliver klart, at Tilbagebetalingen ikke tager 100 Mar, men nogle og fyrretyve Mar. Det er af den Slags Banfælgeligheder, man let kommer over. Naar den ærede Minister talte om, at den foreslaaede Bestyrelse maatte dog have et Sted at være, at den kunde dog ikke modtage Ansøgninger paa Gjæstgivergaarde eller i Gader og Stræder, saa skal jeg ikke negte, at det uvilkaarligt fremkaldte et Smil hos mig; thi det er mig ikke bekendt, at det er saa tarveligt med Bygninger i Kjøbenhavn, at man ikke kan faae oprettet et Kontor, og heller ikke har jeg troet, at det kunde være uoverkommeligt for en Kommission, bestaaende af 3 Medlemmer, at bestemme Laan til nogle Husmænd, "især naar jeg ser hen til det Arbeide, Kreditforeningerne have rundt omkring. Den ærede Minister yttrede gjentagende Gange, at det var et Lovforslag, der gif altfor vidt, og at det ikke var en passende Maade at anvende Statens Midler paa; men han var rigtignok saa forsigtig at tilføie: „i det Omfang, her er foreslaaet“ — det lagde jeg Mærke til. Den ærede Minister er jo forresten allerede bleven mindet, at mange af Statens Midler ere anvendte paa andre Maader, hvor de ligesvem ere gaaede tabte, hvad der her i alt Fald kun vil blive Tilfældet i meget ringe Grad. Smidlertid, selv de Udtalelser, der ere komne fra den ærede Minister og fra de ærede Herrer ved Rinduet, maa jeg uagtet de synes mindre venlige overfor Forslaget, glæde mig over, thi deres Ord maa indløses, og de lyde paa, at de Herrer ville ad andre Veie skaffe Husmændene det Samme, nemlig Laan til

rimelige Billaar, baade Drifts- og Prioritetslaan, af Kreditkasser, og saa har man sagt, at man vil enten yde Laanene ligesvem til Kreditkasser, eller garantere dem, det vil man nærmere overveie. Det er allerede Noget, at man har faaet et saadant Ord, som de Herrer nok skulle blive minde om, hvis det varer altfor længe, inden det indfries; men jeg haaber, at det ikke skal vare saa længe. Jeg skal slutte med atter at sige, at var det end saa, at vi gave Husmændene et Privilegium, hvad vi ikke her gjøre, saa var det kun en lille Ekstatning for den Tilfidesættelse, som de, endog set fra Hartkornets og Folketallets Standpunkt, have været Gjenstand for fra selve Statens Side.

Sage: Den sidste ærede Tale, saavel som foregaaende Talere, rettede stadigt deres Angreb paa mig, som om jeg havde angrebet den Tanke, at Staten kan træde til og hjælpe Husmændene. Jeg har imidlertid udtrykkelig erklæret, at jeg er villig til at gaa ind derpaa og mener, at Staten kan gjøre det. Skjøndt der er nogle Nationaløkonomer, som finde det forkert, kunne Omstændighederne være saaledes, at jeg kan være villig til at gaa ind derpaa. Min Kritik var blot rettet mod det farlige, umodne og lidet overveiede Forslag, som de Herrer ere fremkomne med (Ufbyrdelse). Ja, jeg bruger stærke Udtryk; men Meningen maa jo ogsaa være her, at man skal karakterisere et saadant Forslag, som man opfatter det. Hvad angaar Bemærkningen om Privilegier, tror jeg, at det ærede Medlem vil indrømme mig, at det var blot for at karakterisere den Stilling, jeg mente, at man ved Lovforslaget vilde komme til at give Husmændene, og som ingen anden Samfundsklasse, hverken nogen, der staar over Husmændene, eller nogen, der staar under dem, kan kræve for sig, at jeg brugte Udtrykket: „privilegeret Stilling“, og ikke fordi jeg skulde vilde forsøge at modarbejde ethvert Forslag paa at forbedre deres Stilling. Det er en Misforstaaelse; jeg skal tværtimod støtte ethvert Forslag, som paa hensigtsmæssig Maade kan bidrage dertil. Maa jeg dernæst gjøre en Bemærkning overfor det ærede Medlem for Ribe Amts 3die Valgfreds (Busf), som mente at maatte fremdrage en tidligere Yttring af mig, som jeg ser er bleven benyttet og forklaret forskjellige andre Steder paa en mod mig meget hadesfuld Maade, og som han selv anførte i en Forbindelse, som om jeg, naar jeg havde Noget imod de Folk, som jeg her heller ikke vil hjælpe med Prioritetslaan, antog, at de ikke havde Samvittighed. Jeg tror, at det ærede Medlem veed, at det er en fuldstændig Overdrivelse fra hans Side. Jeg skal nævne et Exempel, som maaske kan gjøre ham det klart, at jeg ikke engang har talt om den Klasse Mebdorgeres Samvittighed, men snarere om dem, der staa det ærede Medlem nær. Der har jo nylig været Tale om